

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
fritjof.karlsson@regeringskansliet.se

Diarienummer U2021/01877

Handelsanställdas förbunds yttrande över Utbildningsdepartementets promemoria ”försöksverksamhet med yrkesinriktningar på högskoleförberedande program”

Handelsanställdas förbund (Handels) har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på Utbildningsdepartementets promemoria.

Handels delar de synpunkter som Handelsrådet formulerat i ett gemensamt yttrande om Utbildningsdepartementets promemoria. Utöver det vill Handels särskilt framhålla följande.

Handels välkomnar förslagen i promemorian i syfte att möjliggöra försöksverksamhet med yrkesinriktning på högskoleförberedande gymnasieprogram. Det finns stora värden i att pröva olika vägar för att bättre täcka behovet av yrkesutbildad personal och utforma utbildningsvägar efter behoven på arbetsmarknaden. I branscher kan kompetensbehoven vara sådana att det behövs olika former av gymnasiala utbildningsvägar som kompletterar varandra.

Samtidigt är det på sin plats att understryka att för att på allvar komma tillrätta med de utmaningar som lyfts i promemorian om brister i matchning mellan många ungdomars val av utbildning och behoven på arbetsmarknaden så är det helt nödvändigt att återinföra grundläggande högskolebehörighet som utgångspunkt på alla yrkesprogram i gymnasieskolan.

Så som lyfts i promemorian finns också en utmaning i att det för en hel del unga upplevs som tidigt att redan i årskurs nio på grundskolan välja en mycket specifik inriktning (och eventuellt framtida yrke) för hela sin gymnasieutbildning. Detta trots att utbildningens innehåll till betydande delar är densamma för elever på såväl högskoleförberedande som yrkesinriktade gymnasieprogram, inte minst tidigt under utbildningen. Svensk gymnasieskola har mycket att vinna på att se över möjligheterna till en mer succesiv process med val av mer specifik utbildning under själva gymnasieutbildningens gång. Det skulle kunna inverka positivt på intresset för yrkesutbildning. Det är dock en betydligt större fråga än den som avhandlas i aktuell promemoria. Handelsanställdas förbund ser att förslagen i promemorian kan öppna dörrar till yrkesutbildning för ungdomar som utifrån hur gymnasieskolan idag är utformad inte skulle välja ett yrkesprogram. Det är positivt.

Försöksverksamhet med en handelsinriktning på ekonomiprogrammet

Handels välkomnar förslaget om försöksverksamhet på ekonomiprogrammet med en inriktning med yrkeskurser från handelsområdet. Det finns stora behov av den kompetens som kvalitativ gymnasial yrkesutbildning mot handeln ger. Handelsbranschen har stora kompetensbehov och behöver fortsatt rekrytera och attrahera mycket yrkesutbildad personal.

En handelsinriktning på ekonomiprogrammet skulle kunna utgöra en viktig ytterligare gymnasial utbildningsväg till handelsbranschen. Grundläggande handelskompetens inom exempelvis sälj- och service, logistik, sömlösa försäljningskanaler och hållbar handel är viktigt oavsett om eleven avser att studera vidare mot handeln eller arbeta inom branschen direkt efter gymnasieexamen.

För Handelsanställdas förbund är det viktigt att de olika gymnasiala utbildningarna mot handelsbranschen kompletterar och förstärker varandra. Vi ser att den aktuella försöksverksamheten i kombination med det nu uppdaterade och vässade yrkesprogrammet "försäljnings- och serviceprogrammet" skulle kunna göra just det. Men det förutsätter ett gott samarbete och till viss del en samverkan mellan dessa två utbildningsvägar/program. Handels värnar branschinriktad utbildning på yrkesprogrammet. Det vore olyckligt och onödigt om det uppstår lokala exempel på någon form av rivalitet mellan programmen. De är trots allt olika till sin karaktär där yrkesprogrammet, för att nämna något, har betydligt mer utbildningstimmar till sitt förfogande för yrkesutbildning inom handel.

Lokala programråd

Handels anser att det är klokt att, så som framgår av promemorian, ställa krav på lokala programrådsverksamhet kopplad till inriktningen. Att involvera och inkludera branschföreträdare så som lokala företagare och fackliga företrädare tillsammans med elevrepresentanter, lärare och skolläda är av stor vikt för att uppnå den nödvändiga nära kopplingen till arbetslivet. Vi menar att det lokala programrådet med fördel kan genomföra sin verksamhet tillsammans med försäljnings- och serviceprogrammets programråd. På så vis ges goda förutsättningar för de två programmen att komplettera och förstärka varandra.

Handelsanställdas förbund vill lyfta fram att programrådsverksamheten i gymnasieskolan bör regleras tydligare för att säkerställa en rimlig ambitionsnivå från skolans sida. Det gäller på ett generellt plan för yrkesutbildning på gymnasiet, också i detta fall. En hög ambitionsnivå för programråden är en förutsättning för att engagera lokala branschföreträdare och handlare. Det bör också säkerställas tydligare att lokala arbetsmarknadsparter ska bjudas in att delta.

Vi ser att det finns brister i hur skolor och huvudmän prioriterar verksamheten i lokala programråd idag. Av den anledningen är det viktigt att användandet av lokala programråd särskilt följs upp när försöksverksamheten utvärderas.

Arbetsplatsförlagt lärande (APL)

Handelsanställdas förbund ser att förslaget om enbart 4 veckors arbetsplatsförlagt lärande är klart otillräckligt för att uppnå syftet med APL. Vi menar att 6 veckors APL är ett absolut minimum för att uppnå tillräcklig koppling till arbetslivet. Det är en uppfattning som delas av samtliga handelns parter i Handelsrådet. Med enbart 4 veckors APL finns en överhängande risk för att veckorna får karaktären av någon form av mer ytlig praktik snarare än ett fördjupat lärande på arbetsplatsen. Otillräckliga förutsättningar för ett gott arbetsplatsförlagt lärande skulle också inverka negativt på arbetsmiljön för de handelsanställda som har i uppgift att handleda eleven under APL-tiden.

Avslutningsvis vill Handels tacka för denna väl genomarbetade promemoria vars förslag vi alltså i stort välkomnar.

Med vänlig hälsning

Linda Palmetzhofer
Förbundsordförande

Daniel Söderberg Talebi
Ombudsman